

מי נותרו מאחור?

מיפוי של נפגעי הפרנסה בצל הקורונה שאינם מקבלים.ות מענה ראוי מהמדינה

על מנת להבין את היקף ומידת הפגיעה הכלכלית-חברתית של משבר הקורונה והמדיניות הממשלתית סביבו יש להכיר את מי שנותרו מאחור ללא מענה ראוי. לפיכך במסמך תמציתי זה, המתעדכן באופן שוטף, נבקש להציג הן קריאה לממשלה לבחון את הסוגיה לעומק והן מיפוי ראשוני ולא ממצה שלנו את מי שנותרו מאחור, כהדגמה לחומרת הבעיה. המדובר בכל אותן קבוצות ופרטים שבשל נסיבות שונות המדינה לא מספקת להם מענה על אובדן פרנסה בצל משבר הקורונה. זהו מסמך דינמי המתעדכן באופן שוטף ככל שזורם אלינו עוד ועוד מידע רלוונטי.

פרויקט "מי נותרו מאחור?" הינו יוזמה של אמנסטי אינטרנשיונל ישראל בשיתוף עם [קואליציית ה-100%](#) - הכוללת מספר ארגונים ותנועות שחברו יחד בדרישה מהממשלה לקחת אחריות על ההשלכות הכלכליות של משבר הקורונה ולא להשאיר אף אחד ואחת מאחור.

מטרתו של מסמך זה איננה, כאמור, להקיף את כלל הקבוצות והפרטים שאינם מקבלים מענה כלכלי-חברתי ראוי בהקשר זה, אלא לשפוך אור על כמה דוגמאות רלוונטיות וכך להדגים עד כמה מלאת "חורים" היא המדיניות הממשלתית הנוכחית ולספק הצעה ראשונית למגוון הרב של מקרים של מי שנותרו מאחור. הדגש במסמך זה הוא על מיפוי מקרים פחות ידועים ומוכרים - כלומר לא רק קבוצות אוכלוסייה רחבות (כמו מבקשי המקלט) שהזנחתן אומנם חמורה אך לכל הפחות ידועה, אלא לבחון גם את כל אותם מקרים בהם הצטלבות של נסיבות מביאה לאי-זכאות או מכשולות ביחס ליכולת לממש זכויות חברתיות - כלכליות. בעוד שניתן בהחלט לבקר גם את המענה שניתן לכלל נפגעי הפרנסה בצל משבר הקורונה, יש מי שלא זוכים אפילו למענה הזה, ודרושה תשומת לב מיוחדת ביחס אליהם.

מיותר לציין כי זכויות חברתיות-כלכליות הינן סוגיה חשובה גם בעת שגרה אך הן בוערות במיוחד לנוכח המשבר העכשווי, ולפיכך אותם "חורים" במדיניות הממשלתית הנוכחית דורשים מענה דחוף בשני מישורים: 1. פעולה ממשלתית דחופה על מנת לספק מענים ברורים וראויים לכל אלו שנזנחו מאחור. 2. עבודת מחקר ומיפוי יסודית מצד הממשלה ו/או מכוני מחקר הפועלים עבורה (כמו מרכז המחקר והמידע של הכנסת), בסיוע ושיתוף ארגוני חברה אזרחית, על מנת לבחון בצורה שיטתית ורחבה יותר האם ישנם עוד מקרים של מי שנזנחו מאחור ומהן ההשלכות של המדיניות הנוכחית על חייהם. מהלך שכזה יתרום ליכולת של המדינה לנהל את המתח המובנה בין בריאות הציבור ובין היבטים כלכליים-חברתיים בצורה מושכלת, משום שכדי להבין לאשורה את הפגיעה הכלכלית-חברתית סביב משבר הקורונה יש להכיר בפרט את מי שנותרו מאחור ונפגעים בצורה הקשה ביותר מבחינה כלכלית-חברתית, ולפיכך יש גם לבצע בחינה ממוקדת של השלכות המדיניות הנוכחית עליהם.

אמנסטי אינטרנשיונל ישראל | Amnesty International Israel

קיבוץ גלויות 32 ב' תל-אביב 66550 Tel Aviv | 32b Kibbutz Galuyot st. ת.ד. 5239 P.O.B
טל. 03-5250005 Tel. | פקס. 03-5250001 Fax. | www.amnesty.org.il

לשם הכנתו של מסמך זה פנתה תנועת אמנסטי אינטרנשיונל ישראל למספר ארגוני שטח וכן הפיצה קול קורא לציבור הרחב ברשתות החברתיות על מנת לקיים "מחקר גישוש" ראשוני בדבר עדויות על מקרים בהם קבוצות או פרטים אינם מקבלים מענה ראוי מהמדינה על אובדן פרנסה בצל משבר הקורונה.

התמונה המצטיירת היא של הזנחה נרחבת של קבוצות ופרטים רבים בחברה בישראל. אנו בספק שהתקיימו דיונים מעמיקים בקרב מקבלי ההחלטות הרלוונטיים ביחס לסוגיה, כולל מיפוי יסודי של מי נותרים מאחור ולא מקבלים מענה במסגרת המדיניות הנוכחית, מה ההשלכות של מצב זה ובפרט דיון על התוויית מענים מקיפים יותר ביחס לקבוצות ופרטים אלו.

מיפוי ראשוני - הקטגוריות השונות של ההזנחה

ישנם מספר סוגים של "חורים" או לאקונות במדיניות הממשלתית הנוכחית לאור משבר הקורונה:

1. קבוצות אוכלוסייה גדולות הנותרות ללא מענה (למשל מבקשי מקלט).
2. קטגוריות תעסוקתיות רחבות שהמענה שהן מקבלות חלקי אם בכלל (עצמאים מסוגים שונים).
3. קבוצות גיל שהמענה שהן מקבלות חלקי אם בכלל (פנסיונרים עובדים; בני נוער שעבודתם אינה עבור "דמי כיס" אלא חלק מבסיס הפרנסה הבסיסי של התא המשפחתי).
4. קהילות מקצועיות שמטבען חלק או כל ההכנסה שלהן לא מדווחת או לא יכולה להיות מדווחת אך אין זו הצדקה למנוע מהן פרנסה בסיסית, ובפרט כעת, בהיעדר חלופות תעסוקתיות אחרות (מלצרים שחלק משכרם מגולם בתשר, עובדות ועובדים בתעשיית המין וכו').
5. אנשים שהצטלבות של נסיבות הביאה אותן לא זכאיות לא מענה או יכולתן לממש את זכויותיהן החברתיות - כלכליות (בפרט מי שלא יכולים לעמוד בתקופת האכשרה גם לאחר שקוצרה לחצי שנה) או שהזכויות להן הן זכאיות נופלות במובהק מעלות של קיום בסיסי.

קבוצות רחבות באוכלוסייה בישראל שאינן מקבלות מענה ראוי מהמדינה בשל פגיעה בפרנסתן

מבקשי מקלט וחסרי מעמד - קבוצה מוחלשת גם כך הסובלת כעת מאי-הכרה גורף ומסוכן. למידע נוסף ביחס לקבוצה זו ניתן להתעדכן [באתר קו לעובד](#)

עובדים פלסטינים בישראל - קבוצה מוחלשת הסובלת כעת מכיסוי חלקי מאוד של זכויות סוציאליות ומתנאי מגורים קשים. למידע נוסף ביחס לקבוצה זו ניתן להתעדכן [באתר קו לעובד](#)

עצמאיותים - למידע על הבעיות וההתפתחויות החיוביות ביחס לקבוצה זו ניתן להתעדכן [באתר להב - לשכת ארגוני העצמאים והעסקים בישראל](#).

מי שנותרו מאחור לנוכח אובדן פרנסה בצל הקורונה - מיפוי ממוקד

מקור	הרחבה	הקבוצה הנפגעת
עדויות מתוך רשתות חברתיות	על פניו יש מנגנון של קיזוז הכנסה קיימת מדמי האבטלה, מה ששוחק ולעיתים אף מאיין את דמי האבטלה. זהו מצב הדורש בירור	מי שעבדו בשני מקומות עבודה או יותר כשרק אחד מהמעסיקים פיטר/הוציא אותם לחל"ת
תחקיר של 121 - מנוע לשינוי חברתי	עובדותים המקבולותים גם קצבאות קיום לסוגיהן - למשל אבטחת הכנסה - לא זכאיותים לדמי אבטלה למרות שעובדותים אלו הן לרוב העניותיים ביותר. עליהן לבחור בין דמי האבטלה לקצבה למרות שלעיתים קרובות הסכום המצרפי של שתי מקורות ההכנסה הללו איננו מספיק לקיום בכבוד עבורן	עובדים המקבולים קצבאות קיום
תחקיר	מלצריותים שחלק מהכנסתן מגולמת כטיפים ולפיכך דמי	מלצריותים

אמנסטי אינטרנשיונל ישראל | Amnesty International Israel

קיבוץ גלויות 32 ב' תל-אביב 66550 Tel Aviv 32b Kibbutz Galuyot st. | ת.ד. 5239 P.O.B.
טל. 03-5250005 Tel. | פקס. 03-5250001 www.amnesty.org.il Fax.

	האבטלה להם הן זכאיות/ים נגזרים מהכנסה נמוכה בהרבה מהכנסן בפועל.	
אמהות יחידניות הנסמכות על דמי מזונות	"גם בימים רגילים כ-40% מהגברים אינם עומדים בתשלומי המזונות. בתקופת המשבר המספר הזה צפוי לגדול. מה יעשו אימהות, אשר עכשיו גם התוספת הקטנה שקיבלו מביטוח לאומי תישלל מהן, כיוון שהן עצמן פוטרו או הוצאו לחופשה ללא תשלום?" (מקור)	שדולת הנשים בישראל וכו' לעובדים
מי שסיימו את תקופת דמי האבטלה שלהן לאחרונה	בתקופת שגרה ניתן להתווכח האם משך תקופת הזכאות לאבטלה בישראל סביר, בימים אלו ברור כי קלוש הסיכוי של מי שתקופת הזכאות שלהן הסתיימה למצוא מקור פרנסה בהקשר הנוכחי	תחקיר/עדות
פנסיונרים עובדים	פנסיונריות/ים עובדות/ים לא זכאיות/ים לדמי אבטלה גם לנוכח משבר הקורונה למרות שהן נסמכות/ים לא פעם על הכנסתן משכר משום שהפנסיה ו/או קצבת הזקנה לא מספיקה להן. כעת כשרבים איבדו את עבודתם הן נותרו ללא מענה. זה נכון בפרט כי ישנה נטייה של עובדות/ים מבוגרות/ים לצאת לחל"ת או להיות מוצאות/ים לחל"ת בשל השתייכותם לקבוצת סיכון.	תחקיר עצמאי וכתבה בדה-מארקר
עובדות/ים שרוצות/ים ביוזמתם/.	עובדות/ים בקבוצת סיכון שרוצות/ים לצאת לחל"ת, ולא ביוזמת המעסיק, בשל חשש מסיכון וחוסר יכולת לעבוד מהבית,	עובדות/ים בבקבוצת לצאת לחל"ת

	עשויות לא להיות זכאיות/לם לדמי אבטלה	
תחקיר/עדות	גם אחרי שקוצרה תקופת האכשרה לצורך זכאות לדמי אבטלה לחצי שנה, רבים עדיין לא עומדים בה ולא ברור כלל הראציונל לתקופת אכשרה במצב של היעדר אפשרויות העסקה כמעט גורף. ישנם מספר מצבים שמקטינים במיוחד את הסיכוי לעמוד בתקופת האכשרה, למשל: נשים שהאריכו את חופשת הלידה שלהן (או גברים שלקחו חופשת לידה), אסירים משוחררים שמשך המאסר שלהם היה קצר מחצי שנה ולכן לא זכאים לזכויות סוציאליות עם שחרורם ועוד.	מי שלא עומדים בתקופת האכשרה
תחקיר והתבססות על כתבה בדבר 1	מעצם טבעה העבודה של רובם לא מוסדרת באופן מלא או לא מוסדרת כלל וכך הן זכאיות/ם במקרה הטוב למענה חלקי ביותר אם בכלל.	עובדות/ים בתעשיית המין
שיחה עם בקי כהן רשת, עו"ד מנהלת מחלקת צדק חברתי. למידע נוסף על סוגיה זו ניתן לפנות למרכז הזכויות של רבנים למען זכויות האדם שמפעיל לאחרונה, ביחד עם זזים - קהילה פועלת, מוקד חירום טלפוני שיפעל לתת לציבור מענה בעברית ובערבית וייעוץ בתחום מיצוי זכויות והתמודדות עם השלכותיו הכלכליות והחברתיות של המשבר.	לפי מרכז הזכויות של רבנים למען זכויות האדם: בתקופה בה רוב הקשר עם הרשויות הוא באמצעות האינטרנט, ישנם רבים שמתקשים במימוש זכויותיהם, עוד יותר מאשר בימים בהם יש קבלת קהל ומענה טלפוני במוסדות. בין היתר עולים קשיים מיוחדים בשימוש בערוץ זה עבור: 1. מי שאין לו נגישות פיזית לאינטרנט, לעיתים גם בעלי טלפון חכם מתקשים בכך, אם משום	המתקשים במיציא זכויות מול הרשויות באופן מקוון

אמנסטי אינטרנשיונל ישראל | Amnesty International Israel

קיבוץ גלויות 32 ב' תל-אביב 66550 Kibbutz Galuyot st. | ת.ד. 5239 P.O.B
טל. 03-5250005 Tel. | פקס. 03-5250001 www.amnesty.org.il Fax.

	שרכשו גישה מוגבלת בלבד ואם מפאת הקושי הרב בעבודה על אתרים ומילוי טפסים ממסך טלפון. כמו כן לעיתים נדרש אדם להדפיס מסמך ולחתום עליו, וכך יש אנשים בעלי מחשב ואינטרנט אך ללא מדפסת וסורק או ידע בחלופות מקוונות. 2. עבור בעלי אוריינות דיגיטלית נמוכה. 3. מי שהעברית שלהם-בכתיבה וקריאה מקשה עליהם למצוא מידע ולמלא טפסים. 4. מי שזקוק למענה אנושי מפאת קושי בהתמודדות עם כללים ובירוקרטיה ולרבות מי שמסיבות תרבותיות, חינוכיות או פסיכולוגיות מתקשה להבין את כללי המערכת ולסווג סיפורם לתבניות. 5. האוכלוסיות שזהינו כסובלים במיוחד מחוסר הנגישות הזו הנם: קשישים, עולים חדשים, חלקים באוכלוסייה הערבית ובפרט בקרב הבדואים בכפרים הלא מוכרים, וכן אנשים שהשכלתם בסיסית וחסרים ידע בשימוש באינטרנט או בהתמודדות מול בירוקרטיה וכעת מתקשים למצוא את זכותיהם.	
	למשל מטפלות המשפחתונים של התמ"ת שסיפורן כבר הגיע לוועדת הכספים .	אנשים בסטטוס תעסוקתי ייחודי
תחקיר	עובדים שהיקף המשרה (ולפיכך השכר שלהם) צומצם בעקבות משבר הקורונה אינם זכאים לדמי	מי שהיקף המשרה שלהם צומצם בעקבות המשבר, ובפרט עובדות מוחלשים כמו מי

نحن ائتلاف
انחנו קואליציית
100%

אמנסטי אינטרנשיונל ישראל | Amnesty International Israel
קיבוץ גלויית 32 ב' תל-אביב 66550 Kibbutz Galuyot st. Tel Aviv 5239 P.O.B
טל. 03-5250005 | פקס. 03-5250001 | www.amnesty.org.il | ת.ד. 5239 P.O.B